

8 Kostel Zjevení Páně – Cyrilka

Tato stavba vznikla koncem 13. století jako typický cisterciácký kostel před klášterní branou. Sloužil pro návštěvníky Velehradu, kteří nebyli členy řádu. Se zvyšováním počtu obyvatel Velehradu začal později plnit funkci farního kostela. V důsledku zrušení kláštera v roce 1784 sloužil jako hřbitovní kaple a po vybudování nového hřbitova v roce 1832 zcela osiřel. V době příprav na miléniové oslavy příchodu soluňských bratří na Moravu (1863) byla kaple zakoupena olomouckým arcibiskupem a byla také kompletně renovována v neogotickém slohu. Kaple Cyrilka se v roce 2008 stala podobně jako celý areál zaniklého cisterciáckého kláštera národní kulturní památkou a v roce 2013 byla v rámci projektu Velehrad – centrum kulturního dialogu západní a východní Evropy opravena.

9 Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje

Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje (SCM) vznikla jako plod oživeného unionistického hnutí koncem 19. a začátkem 20. století, jehož mezinárodním i celocírkevním střediskem se stal Velehrad a duší olomoucký arcibiskup ThDr. Antonín Cyril Stojan. V přípravném období 1924–1926 byly položeny dostatečné základy pro existenci a činnost zamýšlené Kongregace. Schválena byla 8.9.1928. Zakladatelkou a první generální představenou se stala S. Marie Růžena Nesvadbová (1878–1963). Sestry se věnovaly charitativní činnosti (zakládání ústavů pro mentálně postižené), výchově a vzdělání dívčí mládeže (Dívčí gymnázium v Brně, mateřské školy). Po roce 1989 se mohly po 40 letech vrátit k původní činnosti. V roce 1992 zřídily v Brně Cyrilometodějskou církevní základní školu a v r. 1996 Cyrilometodějské gymnázium a střední odbornou školu pedagogickou. V r. 1993 se Kongregace rozdělila na dvě provincie: českou a slovenskou. Sestry svou prací a svědectvím života zasvěceného Bohu nenahraditelným způsobem přispívají k duchovnímu pozdvižení Velehradu.

10 Stojanov

Poutní a exerciční dům Stojanov se nachází v centru obce Velehrad. Po opravách a rekonstrukci slouží od roku 1992 nejen k ubytování poutníků a účastníků exercicií, ale také jako místo setkávání různých hnutí a pořádání seminářů.

Poutní a exerciční dům Stojanov

Salašská 62

687 06 Velehrad

Tel.: 572 571 420 • mobil: 733 741 896

Email: velehrad@stojanov.cz

www.stojanov.cz

12 Velehradský dům sv. Cyrila a Metoděje

Expozice Velehradského muzea

Expozice **Velehrad na křižovatkách evropských dějin**, která vzbuzuje zájem o velehradskou tradici a poutavým způsobem probouzí v návštěvnících obdiv a hrdost na duchovní, umělecké a architektonické bohatství Velehradu jako významného poutního místa. Umožňuje vhled do historie Velehradu od jeho osídlení cisterciáckými mnichy až po současnost se zaměřením na růst cyrilometodějské ideje napříč dějinami umění a kultury.

Expozice, která se nachází o poschodí výš, nese název **Bible pro malé i velké**. Nabízí možnost zhlédnout jedinečnou sbírku Biblí nebo kopii Turínského plátna. Přibližuje fascinující příběh vzniku Bible a ukazuje ji jako Knihu knih inspirující lidský život, což se poprvé a obzvláště silně projevilo v životě našeho národa poté, co soluňští bratři přišli na Moravu se svým průlomovým překladem Svatých Písem.

i Infocentrum

- Prodej vstupenek do expozic:
 - Velehrad na křižovatkách evropských dějin
 - Bible pro malé i velké
 - Podzemí baziliky – lapidárium a Martyrion
- Objednávky prohlídek baziliky a poutního areálu
- Výukové programy
- Prodej suvenýrů

Provozní doba infocentra:

Letní období (duben – říjen)

Pondělí – Pátek	9.00 – 12.00	12.30 – 17.00
Sobota – Neděle	9.00 – 12.30	13.00 – 17.00

Zimní období (listopad – březen)

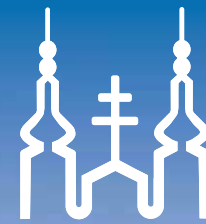
Úterý – Pátek	9.00 – 12.00	12.30 – 16.00
Sobota – Neděle	9.00 – 12.30	13.00 – 16.00

U Lípy 302 • 687 06 Velehrad

tel.: 571 110 538

email: info@velehradinfo.cz

www.velehradinfo.cz

POUTNÍ MÍSTO

VELEHRAD

centrum kulturního dialogu západní
a východní Evropy

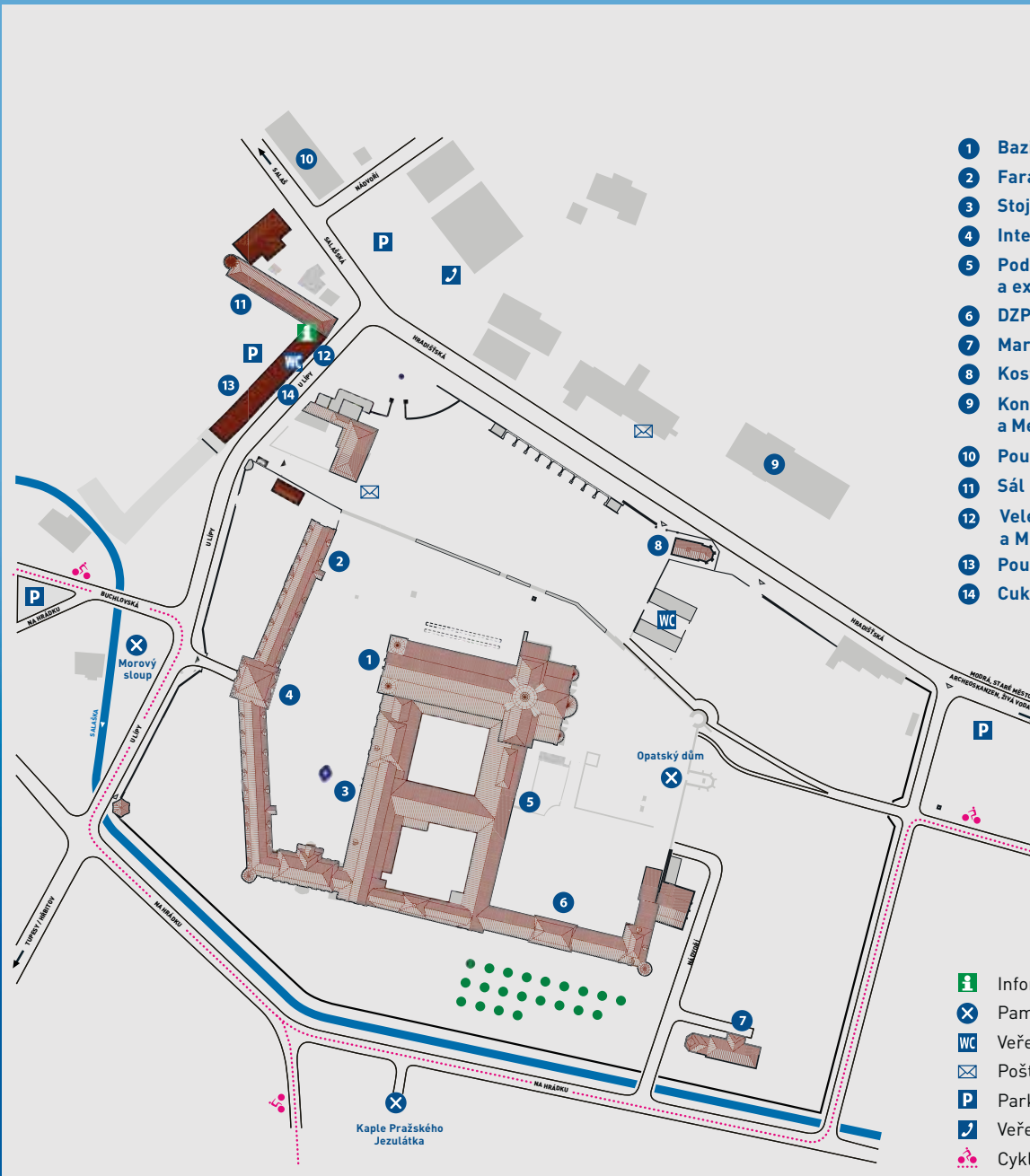

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁS ROZVOJ

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

1 Bazilika

2 Fara římskokatolické farnosti

3 Stojanovo gymnázium

4 Internát Stojanova gymnázia

5 Podzemí baziliky – lapidárium a expozice Martyrion

6 DZP Vincentinum

7 Marianum

8 Kostel Zjevení Páně – Cyrilka

9 Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje

10 Poutní dům Stojanov

11 Sál kardinála Tomáše Špidlíka

12 Velehradský dům sv. Cyrila a Metoděje

13 Poutní prodejna

14 Cukrárna – kavárna

Informační centrum

Památka / Monument

Veřejné hygienické zařízení

Pošta, poštovní schránka

Parkoviště

Veřejný telefon

Cyklostezka

Návštěvníci jsou povinni uposlechnout pokynů pracovníků objektu, týkající se dodržování návštěvního a provozního řádu (pracovníci jsou viditelně označeni). Při neuposlechnutí pokynu nebo příkazu vydaného v zájmu bezpečnosti návštěvníků, ochrany budov, zařízení areálu a zeleně bude návštěvník z areálu vykázan bez náhrady vstupného a jeho povinností je areál neprodleně opustit.

Poutní místo Velehrad

Velehrad se stal jedním z nejvýznamnějších poutních míst díky svému spojení s cyrilometodějským odkazem. V roce 1205 přišli na toto místo mniši cisterciáckého řádu, aby zde žili ideál spojení modlitby a práce. Jejich klášter se stal nositelem tradice křesťanské víry a civilizace, která sahá do 9. století, kdy na Moravu na pozvání knížete Rostislava přišli z Konstantinopole věrozvěstové sv. Konstantin a Metoděj. Je možné se domnívat, že moravský markrabě Vladislav Jindřich a český král Přemysl Otakar I. založili klášter poblíž míst, kde přijal z rukou sv. Metoděje křest jejich předek kníže Bořivoj a vrátil tak Čechy mezi křesťanské národy. Velehrad byl budován jako pohřební místo moravské větve tohoto rodu. Srdcem kláštera se stal konventní kostel Nanebevzetí Panny Marie – spolupatronát sv. Cyrila a Metoděje byl připojen až v roce 1932 dekretem papeže Pia XI.

V barokním období cyrilometodějská úcta zde silně vzrostla, na čemž měli zásluhu velehradští cisterciáci (zejména opat Kristián Hirschmentzel). Svátek sv. Cyrila a Metoděje tehdy slavený 9. března byl jedním ze dní, kdy bylo možné navštívit velehradský kostel. Přerod Velehradu v hojně navštěvované poutní místo však nastává teprve několik desetiletí po zrušení cisterciáckého kláštera v roce 1784, populárním se stal zejména v jubilejním roce 1863, kdy si věřící a vlastenci připomínali 1000 let od příchodu soluňských bratří. V tomto roce bylo přeloženo slavení svátku sv. Cyrila a Metoděje na 5. července. Stejně významná byla milénia v letech 1869 a 1885. Pro rozvoj Velehradu byl důležitý příchod jezuitů v roce 1890, kterým byla svěřena péče o poutní místo a farnost a především všestranná podpora pozdějšího olomouckého arcibiskupa A. C. Stojana. Velehrad se stal rovněž dějištěm unionistických kongresů, které předznamenaly dnešní ekumenické snahy. Velehradský kostel byl vnímán jako „nejpamatnější svatyně Slovanů“ a v roce 1928 došlo k jeho povýšení na baziliku minor.

Nástup totalitních režimů přinesl stagnaci poutní tradice a dokonce pokusy o zneužití cyrilometodějské ideje. V noci 13. dubna 1950 byla jezuitská komunita přepadena státní bezpečností a jezuité byli odvezeni do internace. Velehrad přesto zůstal symbolem slavné minulosti i budoucnosti národa a církve. V roce 1985 byla bazilika vyznamenána zlatou růží od papeže sv. Jana Pavla II. Tehdejší památná pouť přerostla v největší veřejný protest proti útlaku v Československu té doby. Sv. Jan Pavel II. mohl na Velehrad zavítat až po znovunabytí svobody v roce 1990. Jeho návštěva a slova zde pronesená inspirovala obnovu poutního areálu, která definitivně dokonala proměnu zrušeného kláštera v živé poutní místo, které je současně i místem vzdělávání a sociální péče.

1 Bazilika

Původní románsko-gotická bazilikální stavba byla budována podle stavebních tradic cisterciáků, které charakterizovala krása prostých linií a střídma výzdoba. Devadesát devět metrů dlouhá stavba byla rozvržena na půdorysu latinského kříže. Východní stranu uzavírala pětice apsid. V této podobě se kostel do dnešních časů nedochoval v důsledku tragických událostí, jež v průběhu dějin cisterciácký klášter postihly. V roce 1421 vypálili velehradské opatství moravští husité z Nedakonic. Klášter 150 let chátral. Nesnadného úkolu obnovy se ujal až opat Ekard ze Schwöben ve druhé polovině 16. století. Středověkou podobu však kostel ztratil až v důsledku obrovského požáru, který v kláštere vypukl v roce

1681. V důsledku této pohromy byl kostel radikálně přestavěn. Stavba byla zkrácena o chrámové průčelí s románským ústupkovitým portálem a nahrazena novým, jemuž dominují dvě věže. Boční lodě baziliky byly přezděny příčkami s pilastry, a tak vzniklo 14 samostatných postranních kaplí, z nichž 10 má oltáře a pod podlahou krypty. Z křížení lodí byla snesena 100 metrů vysoká renesanční věž, která byla nahrazena kupolí s nízkou věží zvanou lucerna. Nyní je tedy bazilika dlouhá 86 m. Přes radikální zásahy si kostel uchoval ve svých proporcích a půdorysném schématu charakter románsko-gotické stavby.

2 Fara římskokatolické farnosti

Objekt, ve kterém nyní sídlí Římskokatolická farnost Velehrad (až do 50. let 20. stol. sloužila jako fara část kláštera těsně přiléhající k průčelí baziliky) byl vystavěn v závěru výstavby barokního komplexu velehradského cisterciáckého kláštera.

Římskokatolická farnost Velehrad
Stojanovo nádvoří 206
687 06 Velehrad
tel.: 572 420 140
e-mail: velehrad@jesuit.cz
www.farnostvelehrad.cz

3 Stojanovo gymnázium

Církevní čtyřleté všeobecné gymnázium, jehož součástí je domov mládeže, školní jídelna, středisko volného času a centrum vzdělávání dospělých. Gymnázium sídlí v budově bývalého kláštera a navazuje na kulturní a vzdělávací činnost cisterciáckého a jezuitského řádu. V budově gymnázia se nachází též moderní kaple, barokní Zimní sál a Slovanský sál s romantizující výzdobou.

Stojanovo gymnázium

687 06 Velehrad 1
tel.: 572 571 091
e-mail: info@sgv.cz
www.sgv.cz

5 Podzemí baziliky

Pozoruhodná je rozsáhlá sbírka dochovaných románských kamenných fragmentů původní baziliky zničené za husitských válek (1421). Velehradské podzemí uchovává věrnou kopii palladia země české, reliéf Matky Boží s dítětem. Podle legend se obraz váže až ke sv. Metoději, který měl tento reliéf věnovat české kněžně sv. Ludmile při jejím křtu. Do orámování artefaktu jsou vloženy ostatky sv. Ludmily, sv. Václava, sv. Vojtěcha a sv. Prokopa. V podzemí je vystavena i zlatá růže, vzácný dar Jana Pavla II.

Obnovené podzemí velehradské baziliky dnes tvoří též posvátné místo připomínající křesťanské mučedníky 20. století. Nachází se zde galerie svědků víry naší doby – expozice Martyrion.